

ÖZ

Erişilebilirlik kolaylığı ve uygun fiyatlı yolculuk imkânı sunan çevrimiçi araç paylaşım uygulamalarının hem ülkemizde hem de dünya çapında oldukça yaygınlaşması ve ulaştığı tüketici sayısının her geçen gün artması, beraberinde birtakım sorunları ve yasal tartışmaları da getirmiştir.

Araç paylaşım uygulaması denildiğinde akla ilk gelen çevrimiçi platformlardan olan Uber, söz konusu yasal tartışmalara ve yaptırımlara en çok maruz kalan uygulamalardan biridir. Uber, 57 milyar doları aşan piyasa değeri ve 70'ten fazla ülkede kullanılan mobil uygulaması aracılığıyla yolculara ulaşım hizmeti vermesiyle paylaşım ekonomisi modelinin en başarılı şirketlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu başarının temel nedeni, Uber'in yenilikçi ve teknolojik iş modelidir. Söz konusu iş modeli kapsamında Uber'in sunduğu hizmetler, taksi şoförleri ve diğer ulaşım sağlayıcıların sunduğu taşımacılık hizmeti kapsamında olsa da Uber, hizmetlerini gerekli izin veya ruhsat olmadan gerçekleştirdiği için ülkelerde tepkilere yol açmış ve Uber'in faaliyetlerinin taksi operatörlerine karşı haksız rekabet oluşturduğu iddia edilmiştir.

Bu tez, araç paylaşım modellerinin karşılaştığı yasal sorunların temelini oluşturan şu soruyu yanıtlamayı amaçlamaktadır: "Yasal açıdan araç paylaşım modellerinin konumu nedir?". Bu sorunun hem Türkiye özelinde hem de uluslararası yasal çerçevede cevaplandırılması için araç paylaşım modellerinin en yaygını olan Uber uygulaması üzerinden inceleme yapılmıştır.

Çalışma kapsamında taksi operatörleri tarafından sunulan hizmetler genel hatlarıyla incelenmiş, paylaşım ekonomisi kavramına ve araç paylaşımı iş modelinin özelliklerine değinilerek Uber'in paylaşım ekonomisindeki yeri ve getirdiği yenilikler değerlendirilmiştir.

Aynı zamanda Uber'in temel çalışma prensibi, iş modeli ve yıkıcı yenilikçi etkisi ("*disruptive innovation*"), başta AB ve ABD olmak üzere uluslararası otoriteler nezdindeki uygulamalar ve örnek mahkeme kararları, Türkiye'de Uber'in yasal konumu, karşılaştığı hukuki problemler ve haksız rekabet kavramı incelenmiştir.

Bu doğrultuda, çalışmanın kapsamında Uber ve benzeri araç paylaşım uygulamaları için uygulanabilir bir yasal çerçeve ve tanımlama olup olmadığı tahlil edilmiştir. Sonuç olarak, ABD'de kabul edilen Uber tanımının diğer devletlerce kabul edilebilirliği ve yasal olarak uygunluğu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Haksız rekabet, araç paylaşımı, araç paylaşım modeli Uber, iş şartlarına uymamak, ulaşım ağı şirketi, Uber uygulaması, taksicilik hizmeti, yolcu taşıma, mobil uygulamayla aracılık, paylaşım ekonomisi.

ABSTRACT

Online ridesharing services, which provide easy access and low-cost travel, have grown popular in our nation and throughout the world, and the number of customers they reach is growing by the day, causing certain issues and legal debates.

Uber, one of the first online platforms that comes to mind when it comes to ridesharing apps, is one of the programs that has been subjected to the most legal discussions and sanctions. With a market value of more than \$57 billion and delivering transportation services to customers through its smartphone application, which is utilized in more than 70 countries, Uber is regarded as one of the most successful businesses in the sharing economy model.

The innovative and technological business model used by Uber is the primary factor in its success. Although Uber's services are within the scope of transportation services provided by taxi operators and other transportation providers within the limit of the aforementioned business model, Uber sparked outrage in several countries since it performed its services without the required permit or license, and it was argued that Uber's activities constituted unfair competition against taxi operators.

This thesis seeks to answer the question, "What is the legal status of ridesharing models?" that lies at the heart of the legal issues confronting ridesharing models. The most popular car sharing platform, Uber, was examined in order to provide an answer to this query both in Turkiye and within the context of international law.

The study's scope included a broad examination of the services provided by taxi companies, discussion of the sharing economy and the characteristics of the ridesharing business model, as well as an assessment of Uber's position within the sharing economy and the innovations it introduced.

Simultaneously, Uber's core operating principle, business model, and disruptive inventive impact ("disruptive innovation"), practices and exemplary court rulings, particularly in the EU and the United States, Uber's legal situation in Turkiye, legal challenges it faces, and the notion of unfair competition have been investigated.

Therefore, it has been examined within the parameters of the study as to whether there is an applicable legal framework and definition for Uber and comparable ridesharing applications. As a result, the acceptability and legality of the Uber definition accepted in the United States by other countries has been assessed.

Keywords: Unfair competition, ridesharing, ridesharing model, Uber, non-compliance with business terms, transportation network company, Uber application, taxi service, passenger transportation, mobile application intermediation, sharing economy.